

Nr 126

Av herr Fredriksson m. fl., *angående sprängämnesinspektionens organisation.*

(Lika lydande med motion nr 91 i Första kammaren)

Vid höstriksdagen 1961 antogs ny förordning om brandfarliga varor (Svensk Författningssamling 1961 nr 568), vilken ersätter den gamla förordningen angående eldfarliga oljor av år 1921. Enligt den nya förordningen liksom enligt den gamla intager sprängämnesinspektionen en central ställning som sakkunnigt organ vid förordningens tillämpning.

Enligt § 15 skall sprängämnesinspektionen sålunda »lämna vederbörande myndigheter tekniskt sakkunnigt biträde vid tillämpningen av gällande bestämmelser om brandfarliga varor. Härjämte må inspektionen tillhandagå allmänheten med råd och anvisningar i fall där så begäres. På inspektionen ankommer jämväl att utöva tillsyn över efterlevnaden av förordningen samt att, där mot denna stridande förhållande befinnes föreligga, föranstalta om rättelse genom anvisning till den felande. Vinnes icke rättelse, skall inspektionen anmäla förhållandet till brandchefen samt polis- eller åklagarmyndigheten.»

Vidare stadgas: »Har kommerskollegium föreskrivit att viss anordning icke må saluhållas, försäljas eller nyttjas utan typgodkännande av sprängämnesinspektionen, åligger det inspektionen att på begäran pröva fråga om sådant godkännande för anordningen. Inspektionen äger ock eljest då så begäres meddela typgodkännande, i den mån annan myndighet icke tillagts befogenheten att pröva frågan därom.»

De uppgifter som enligt ovan sålunda komma att åvila sprängämnesinspektionen vid den nya förordningens tillämpning bli av mycket omfattande natur, och det är av fundamental betydelse att inspektionen kan fylla dessa uppgifter för att tillämpningen av förordningen skall komma att ske efter enhetliga och sakliga säkerhetstekniska grunder. Det är vidare sprängämnesinspektionen som utgör det organ på vars sakkunskap kommerskollegium enligt § 14 skall grunda de föreskrifter som skola utfärdas i form av kommerskollegii tillämpningskungörelse liksom även därtill fogade anvisningar. För såväl allmänheten som näringslivet är det av största betydelse att förordningens tillämpning blir likformig över hela landet, och eftersom den lokala övervakningen och tillämpningen av förordningen kommer att i huvudsak åvila å ena sidan landets brandchefer när det gäller s. k. fri hantering eller hantering efter anmälan samt å andra sidan byggnadsnämnderna

då det gäller tillståndsärenden, så måste övervakningen av tillämpningsarbetet framstå såsom synnerligen omfattande på grund av det stora antal lokala myndigheter det här blir fråga om. Det är emellertid icke endast dessa lokala myndigheter som sprängämnesinspektionen har att biträda, utan enligt förordningen skall i fråga om principiella avgöranden samråd äga rum med en mängd centrala och regionala förvaltningsmyndigheter.

Mot bakgrunden av de nya och utvidgade arbetsuppgifter som sålunda komma att åvila sprängämnesinspektionen måste dennas organisation anses vara av största betydelse för att en tillfredsställande tillämpning av förordningen skall kunna komma till stånd.

Kommerskollegium har också i sitt petitaförslag föreslagit en förstärkning av inspektionens organisation, men Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen i väsentliga avseenden prutat på detta förslag. Detta inger betydande farhågor. Enligt vad vi inhämtat har inspektionen sedan åtskilliga år tillbaka lidit av underbemanning och svårigheter att upprätthålla erforderlig teknisk standard hos personalen, beroende på för låga lönegradsplaceringar. Inspektionens verksamhet och svårigheter ha tidigare vid flera tillfällen uppmärksamrats i anledning av inträffade svårare olyckor, dels inom sprängämnesindustrin, dels vid oljeraffinaderier samt inom underjordiska oljelagringsanläggningar.

I samband härmed har diskuterats olika åtgärder, såsom ökad inspektionsverksamhet, utarbetande av ytterligare anvisningar, anordnandet av kurser för personal som beröres av säkerhetstjänsten etc. Enligt vad vi inhämtat ha dessa initiativ emellertid på grund av personalbrist icke kunnat genomföras.

I samband med frågan rörande sprängämnesinspektionens organisation har med rätta påpekats den snabba expansion inom här aktuella industriella områden som skett under det sista decenniet. Sålunda har tillverkningen av sprängämnen och krut stigit från 12 560 ton 1950 till 28 730 1959, vilket ägt rum i samband med avsevärda utbyggnader och även viss nyetablering. På oljesidan har utvecklingen varit den proportionsvis största i världen, och oljeförbrukningen per capita har avancerat till den tredje i världen näst intill Canadas. (Importen av petroleumprodukter har under 1950-talet ökat från ca 4 000 000 kbm till ca 15 000 000 kbm, och lagringskapaciteten har stigit i än högre grad beroende på bl. a. tvångslagringen. Inom den kemiska industrien har också en kraftig expansion ägt rum, och som exempel må endast nämnas att färg- och lackindustriens produktion stigit från 74 000 ton 1950 till 115 000 ton 1960.

Slutligen ha vi inhämtat att inspektionens verksamhet i egenskap av specialinspektion hos kungl. arbetarskyddsstyrelsen har måst eftersättas, vilket väckt oro särskilt på arbetarhåll.

Vid behandlingen av frågan om sprängämnesinspektionens organisation i samband med ikraftträdandet av den nya förordningen om brandfarliga

varor måste man sålunda taga vederbörlig hänsyn till det rådande utgångsläget, och med hänsyn härtill synes den av kommerskollegium föreslagna organisationen anses såsom fullt motiverad och anses såsom ett minimikrav. Det är givetvis angeläget att organisationen redan vid denna mycket betydelsefulla förordnings ikraftträdande och fullföljande genom utfärdande av tillämpningskungörelse och anvisningar kan fungera på ett tillfredsställande sätt. Det av kommerskollegium begärda antalet tjänster bör sålunda icke minskas, liksom det kan ifrågasättas om nedsättning av lönegraderna kan anses försvarlig om det skall bli möjligt att åstadkomma tillfredsställande rekrytering med sådan teknisk personal som erfordras hos ett centralt sakkunnigorgan av det slag det här är fråga om. I detta sammanhang må också påpekas önskvärdheten av att de ledande tjänsterna, d. v. s. byrådirektörstjänsterna inom de olika avdelningarna, bli ordinarie tjänster. Rekryteringen kommer i annat fall att i högsta grad försvåras, eftersom tjänstemän i lägre ordinarie befattning komma att taga tjänstledighet från sina ordinarie befattningar och vikariatsförordnanden på de lägre befattningarna bli föga attraktiva.

Under hänvisning till vad ovan anförts få vi sålunda hemställa,

att riksdagen måtte besluta att sprängämnesinspektionen måtte erhålla den organisation i fråga om antalet tjänster som kommerskollegium föreslagit.

Stockholm den 24 januari 1962

Torsten Fredriksson

Ingrid Gärde Widemar

Erik Tobé

Tage Magnusson

i Borås